

Wypadki powstałe wskutek nienależytego odśnieżenia drogi czy chodnika, ubytku w nawierzchni drogi oraz innych zaniedbań zarządcy drogi

Odnosząc się do zagadnienia odpowiedzialności z tytułu wypadków spowodowanych nienależytego utrzymania dróg i chodników, przekazujemy poniższe wyjaśnienia, które mają na celu w przystępny sposób ukazać Państwu w/w problematykę.

- Zgodnie z wymogami prawa, drogi, jak również chodniki, powinny być utrzymywane w należyтым stanie. Utrzymanie drogi w stanie właściwym należy do jej zarządcy tj. w odniesieniu do: drogi krajowej - generalnego dyrektora dróg krajowych i autostrad,
- drogi wojewódzkiej - zarządu województwa,
- drogi powiatowej - zarządu powiatu,
- drogi gminnej - wójta (burmistrza, prezydenta miasta),
- autostrady płatnej - jeżeli nie określono inaczej w umowie koncesyjnej - podmiotu będącego koncesjonariuszem,
- drogi wewnętrznej - podmiotu zarządzającego nieruchomością - może to być np. wspólnota, spółdzielnia czy też osoba (firma) będąca właścicielem danego terenu,
- chodników bezpośrednio przy granicy posesji - właściciela posesji,
- chodników będących otoczeniem drogi publicznej - zarządcy drogi publicznej (należy ustalić, do której z wyżej wskazanych kategorii należy droga, przy której znajduje się chodnik),
- przystanków, wydzielonych torowisk tramwajowych - zakłady komunikacji, które użytkują przystanek bądź torowisko.

Jeżeli w związku z nienależyтым utrzymaniem drogi została poniesiona szkoda, należy w pierwszej kolejności ustalić, do której z powyższych kategorii droga należy. Pozwoli to bowiem jednoznacznie wskazać podmiot, który będzie ewentualnie zobowiązany wypłacić odszkodowanie. Zarządcy drogi oraz właściciele nieruchomości posiadają zazwyczaj ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej - OC (choć nie ma w tym przypadku obowiązku zawarcia takiego ubezpieczenia). Odszkodowanie wypłaci w takiej sytuacji odpowiedni zakład ubezpieczeń, na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia.

Obowiązkiem osób odpowiedzialnych za utrzymanie drogi publicznej w należyтым stanie jest przede wszystkim:

- utrzymywanie nawierzchni, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą w stanie wykluczającym narażenie użytkowników na wypadek pozostający w bezpośrednim związku z wykorzystaniem drogi,
- wykonywanie prac remontowych i zabezpieczających przywracających pierwotny stan nawierzchni oraz bieżących robót konserwacyjnych, porządkowych i innych, których celem jest poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu,
- koordynacja robót w pasie drogowym,
- przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i obiektów mostowych,
- przeciwdziałanie niszczeniu dróg przez ich użytkowników,

- zaznaczenie remontowanych lub zniszczonych odcinków drogi poprzez odpowiednie oznakowanie przy użyciu znaków drogowych a w sytuacji wyłączenia drogi z użytku - innych zabezpieczeń, uniemożliwiających korzystanie z drogi,

- pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń uprzątniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości przyległych do drogi publicznej,

- uprzątnięcie i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników, jeżeli zarząd drogi pobiera opłaty z tytułu postoju lub parkowania pojazdów samochodowych na takim chodniku.

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez:

- wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;

- pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami,

- uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości; właściciel nieruchomości nie jest obowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych.

Obowiązki utrzymania czystości i porządku na innych terenach należą do gminy. Do obowiązków gminy należy także uprzątnięcie i pozbycie się błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników, jeżeli gmina pobiera opłaty z tytułu postoju lub parkowania pojazdów samochodowych na takim chodniku, oraz zbieranie i pozbywanie się odpadów zgromadzonych w urządzeniach do tego przeznaczonych umieszczonych na tym chodniku i utrzymywanie tych urządzeń w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.

Zaniechanie lub wadliwe wypełnienie powyższych obowiązków może prowadzić do powstania zobowiązania odszkodowawczego - konieczności wypłaty odszkodowania.

Warto także zwrócić uwagę, iż zarządca danego odcinka drogi nie może podnosić zarzutu przyczynienia się poszkodowanego, który skorzystał z nie oznakowanego niebezpiecznego odcinka drogi, bowiem tolerowanie wadliwego stanu drogi stanowi zawinione zaniechanie rodzące po stronie zarządcy odpowiedzialność odszkodowawczą. Uszkodzony fragment drogi powinien być oznaczony w sposób dostosowany do konkretnego przypadku. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, których likwidacja wymaga dłuższego czasu lub skomplikowanych technologii naprawy konieczne jest po stronie zarządcy zainstalowanie czasowej sygnalizacji świetlnej, która umożliwi prawidłowy ruch pojazdów. Brak konserwacji sygnalizacji lub jej wadliwe funkcjonowanie może również skutkować odpowiedzialnością zarządcy. Podobne spostrzeżenia tyczą obowiązku po stronie zarządcy właściwego znakowania występującej na zalesionych odcinkach dróg zwierzyny leśnej.

Zarządca drogi nie może też powoływać się na siłę wyższą jako okoliczność zwalniającą z odpowiedzialności w sytuacji, gdy szkoda powstała w wyniku nie usunięcia zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego skutków działania siły wyższej, jeżeli można było im zapobiec przez ich zlikwidowanie lub ich prawidłowe oznaczenie i zabezpieczenie. Przykładem obrazującym ten problem jest uszkodzenie jezdni powstałe w wyniku powodzi, która nie została należycie oznaczona i zabezpieczona. W świetle orzecznictwa sądów siła wyższa może wyłączyć odpowiedzialność zarządcy, ale tylko

wówczas, gdy szkoda powstaje w momencie jej działania. Próby późniejszego z niej skorzystania jako przesłanki wyłączającej odpowiedzialność nie znajdują uzasadnienia.

Prawidłowe utrzymanie stanu drogi szczególnego znaczenia nabiera w okresie zimowym, przy czym należy zwrócić uwagę, iż utrzymanie drogi w tym okresie w stanie całkowitego bezpieczeństwa jest często technicznie niemożliwe do wykonania. Uszkodzenie pojazdu na skutek śliskości drogi nie daje automatycznie podstawy do przyjęcia odpowiedzialności po stronie zarządcy i twierdzenia, że nie dopełnił on ciężących na nim obowiązków polegających na usunięciu lodu, śniegu czy gołoledzi. W świetle orzecznictwa sądowego w porze zimowej wymagana jest od kierujących pojazdami szczególna ostrożność, o czym ostrzega się za pomocą środków masowego przekazu. Wobec powyższego kierowcy muszą zawsze liczyć się z możliwością wystąpienia śliskiego fragmentu drogi, który zagraża bezpieczeństwu jazdy. Zarządca drogi odpowiada wobec poszkodowanych na zasadzie winy, a winę musi udowodnić poszkodowany. Utrzymanie dróg publicznych w należyтым stanie w szczególności w okresie zimowym musi być oceniane w rozsądnych granicach, w świetle zasad doświadczenia życiowego. Prócz uchybień obowiązkowi ustawowemu koniecznym jest również każdorazowe ustalenie, jakich obowiązków wynikających z innych aktów zarządca nie dopełnił, w szczególności powinno się badać przepisy wydawane na szczeblu samorządowym a określające zasady utrzymania dróg w okresie zimowym - plany zimowego utrzymania dróg i chodników. Biorąc pod uwagę obecną linię orzecznictwa nie można wymagać aby osoby odpowiedzialne za utrzymanie dróg w ciągu bardzo krótkiego czasu były w stanie skontrolować wszystkie podległe im drogi i zapobiec powstaniu ewentualnych szkód.

Poszkodowany, który dochodzi wypłaty odszkodowania musi udowodnić, że szkoda wynikła w związku z nienależyтым utrzymaniem drogi przez zarządcę. Bardzo istotnym jest więc zgromadzenie jak największej ilości dowodów potwierdzających zaistniałą szkodę, okoliczności, w których szkoda powstała i jej rozmiary. Mogą to być dowody w postaci notatki policyjnej z miejsca zdarzenia, oświadczenia świadków zdarzenia, oświadczenia osób zamieszkujących w pobliżu. Doskonałym środkiem dowodowym będą również zdjęcia z miejsca zdarzenia i zdjęcia uszkodzeń.

W przypadku gdy Państwa problemy wymagały szerszego wyjaśnienia zapraszamy do skorzystania z porad ekspertów udzielanych podczas dyżurów telefonicznych. Dyżury te odbywają się od poniedziałku do piątku pod numerem telefonu: /0...22/ 33-37-328 w godzinach porannych od 10.00 do 15.00 oraz popołudniowych od 17.00 do 19.00.